

Apa nem volt épp „ezermester”, anya pedig, nem mondhatnánk, hogy „úszott volna az árral”, úgyhogy kész csoda, hogy 1989 nyarán több hétvégét is egy nyírfakéregből ácsolt kenu készítésével töltöttünk a michigani Felső-félszigeten.

36 Giano Cromley

ÚJ ÉLET A ROMOKON

– Remekül összekovácsol majd minket – közölte apa egy este, egy prospektust lobogtatva a vacsoraasztalnál. Úgy mondta mindezt, mintha vita tárgya lenne, pedig már a foglalót is letette.

– Jó kis családi élmény lesz. A fiúk megtanulják, mi az a kemény munka.

Marty és én az asztal két oldaláról aggodalmas pillantást vetettünk egymásra.

– Ráadásul így nyár végére lesz egy kézi készítésű fakenunk – tette hozzá apa.

– Még életedben nem ültél kenuban – jegyezte meg anya.

– Ma már nem csinálnak olyan jó kenukat – rázta a fejét elismerően apa. – Nem csinálnak.

– Nem fog kárpótolni azért, amit elveszítettünk – felelte anya ezúttal halkabban. – Hiába hozol létre valami újat, azzal még nem jönnek rendbe a dolgok.

– De abban segíthet, hogy ne foglalkozunk mindig saját magunkkal – mondta apa.

Erre senki nem szólt semmit.

*

Júniustól kezdve minden egyes hétvégén bepakoltuk a Gran Torinóba a hűtőládákat, a sátrakat, a hálósákokat és a szunyogriasztót. Marty és én hátul ültünk, hogy ne kelljen a hangoskönyveket hallgatnunk. Inkább képregények olvasgatásával ütöttük el az időt, amíg be nem sokalltunk a kocsikázástól; ekkor rendszámtippelőset kezdtünk játszani, bár a négyórás autót alatt egy tucatsnál több állambéli rendszámot nem láttunk.

Tizenegy éves voltam akkor, Marty majdnem tíz. A bátyjaként nekem kellett megvédenem őt a gyermekkor veszedelmeitől. De mivel ilyen kicsi volt közöttünk a korkülönbség, legtöbbször együtt fedeztük fel a dolgokat.

Nem volt semmi gond Martyval. Egyszerűen kicsi volt. Az orvosok azt mondták, az is marad. És épp akkoriban érte el azt a kort, amikor ez már számítani kezdett. A helyzetet leginkább kartondobozok segítségével próbálta kezelni. Akárhányszor csak szorongott vagy félt, lement az alagsorba, és bemászott egy dobozba. Először a baleset után néhány héttel bukkantam rá ott. 37

- Mi a baj? – kérdeztem, visszahajtva a kartondoboz tetejét.
- Gondolkodom – felelte.
- Értem. De miért itt?

Marty a doboz sötétjéből rám meresztette hatalmas szemeit.

- Szerintem anya jobban örülne, ha lány lennék.
- Miért mondd ezt? – kérdeztem tőle, bár tudtam a választ.

Egy pillanatig csendben voltunk. Egy a fejünk feletti szellőzőnyíláson keresztül átszűrődött a szüleink hangos beszéde.

- Kitaláltam egy új képregényhőst – mondta Marty; a hangja váratlanul megtelt reménnyel. – Úgy hívják, hogy a Hologramember.
- Mi a szuperképessége?
- Olyat tud, hogy ott van, de igazából nincs is ott.
- Nem értem – feleltem. – Ez mitől szuperképesség?

Marty idegesnek tűnt; mintha olyasvalamit árult volna el, amit nem kellett volna.

- A dobozok megnyugtatnak – mondta, kezét a karton oldalára téve. – Az illatuk egy boldog dologra emlékeztet, de nem emlékszem, mire.

*

Angus Boudreaux háromnegyed részben anisinábe indián volt; állítólag a törzs azon kevés máig élő tagjának egyike, aki tudja, hogyan kell hagyományos nyírfakéreg kenut ácsolni. Az első napon, amikor összesereglettünk a lakókocsija mögötti fás területen, arra kért, hívjuk csak Nagy Angusnak.

Vagy két méter magas volt; tépett frizurát, piros kockás szőrmesapkát és koptas gyapjúdzsekit viselt. Meg egy olyan vastag szemüveget, hogy a szemei úgy néztek ki, mint egy-egy kémlelőnyílás.

– Anni, zhaagnaash – mondta. Egy pillanatra elmosolyodott, és kuncogott magában. – Ez azt jelenti, hogy „üdvözöllek titeket, barátaim”. Az elkövetkezendő néhány hétben megmutatom, hogyan készíti ősidők óta a népem a weegwasi jeemont.

38

Az első napon három másik csoport is megjelent. Az öttagú Wetzel családnak három lánya volt; a középső körülbelül velem egyidős. Casperék négyen voltak; két fiuk Martynál kicsit fiatalabb. A harmadik csoport öt harmincas férfiből, a Michigani Egyetem egyik diákszövetségének tagjaiból állt.

– Réges-régen – kezdte Nagy Angus – a kenukészítés családi programként szolgált. Csak egy olyan csapat tudja elvégezni a feladatot, aki összetartó, és képes együtt dolgozni.

Nagy Angus ekkor ránk nézett, mintha csak azt kutatná, vajon mi a gyengeségünk.

– Először is kérget kell gyűjtenünk – folytatta. – Én és Eugene – ekkor egy mögöttünk álló, tagbaszakadt, vékony bajuszú férfira mutatott – már találtunk is egy jó kis fehérnyírfa-ligetet.

Eugene intett a kezével, hogy kövessük, majd elindult befelé az erdőbe. Kellemetlenül gyorsra vette a tempót.

– Milyen messze van, Michael? – kérdezte anya. – Szandálban vagyok.

Apa a többiekre pillantott. Egyértelműnek tűnt, hogy mi vagyunk az a csapat, amelyik a legkevésbé készült fel a nap viszontagságaira.

– Keményebb leszél tőle – felelte.

Anya ekkor kiadott egy hangot, amelyet nehezen tudnék leírni, de általában olyankor csinálta, amikor mérges volt.

*

Végül már csak tíz percet kellett gyalogolnunk. Az erdő egy másik részéhez értünk; a fák kérge fehér volt, fekete bordákkal, a leveleik között pedig sokkal több napfény szűrődött át. A levegő könnyebbnek, tisztábbnak tetszett.

Eugene minden csapatnak kiosztott egy-egy hajlított pengéjű kést, és kiadta az utasítást, hogy keressünk egy megfelelő fát. Végül egy olyan vastagot választottunk, amelynek át sem értem a törzsét.

– Mielőtt belevágnátok – kezdte Eugene –, tudnotok kell, hogy ezzel megölitek a fát. 39

Anya felszisszent. Marty olyan arcot vágott, mint akinek sürgősen szüksége van egy kartondobozra, amelyben elrejtőzhet.

– Az idősek azt mondják, előbb engedélyt kell kérnünk tőle – biccentett ünnepélyesen. – Hát rajta.

Egymásra pillantottunk. Láttam, hogy egyikünknek sem akaródzik megtenni.

– Nálad van a kés – mondta anya apának; szerintem valójában úgy értette, hogy „az egész a te ötleted volt”.

Apa közelebb lépett, és rátette a kezét a fa törzsére.

– Hát, kedves fa, a kérgedért jöttünk. Kenut szeretnénk építeni. Szóval meg akarjuk köszönni, hogy ilyen nagyra és erősre nőttél nekünk. Sajnáljuk, amit mindez tesz majd veled. De úgy látom, szép hosszú és jó életed volt. Hosszú és jó – a hangja egy pillanatra megbicsaklott. – Ha megengeded, hogy kenut készítsünk a kérgedből, bizonyos értelemben te is örökre a családunk részévé válsz. Jó emberek vagyunk. És jó szándékúak, még akkor is, ha néha kudarcot vallunk.

Mire befejezte, anya csendesen pityeregni kezdett. Marty és én nem mondtunk semmit.

Eugene odajött, és megmutatta apának, hogyan kell megejteni a bevágást, mélyre meríteni a kés kampóját, és végighúzni a fa körül. Egy létra segítségével hat méterrel feljebb is körbevágtuk, majd tettünk egy cipzárszerű beemetszést a kettő között. Eugene segített lehámozni a kérget. Mintha csak egy merev dzsekit húztunk volna le egy holttestről.

*

Úgy emlékszem, mire visszacipeltük a feltekert kérget a táborba, mindannyian jobban éreztük magunkat. Nagy Angus árkokat vájt a homokos talajba; minden kenuépítő csapatnak egyet.

40 Megmutatta, hogyan tekerjük ki a kérget, és nyomjuk le nehéz kövekkel. Négyesben lassan felfelé hajlítottuk a végeket, és fenyőfa deszkákkal kitámasztottuk, ahogyan Nagy Angustól láttuk. Kemény munka volt. És tényleg egy csapatként kellett dolgozni hozzá.

– Tartod azt a sarkot, Jeannie? – kérdezte apa.

– Megvan.

– Jack, fogd meg azt a darabot ott. Nem, azt a másikat. Jól van. Marty, te pedig segíts neki azzal a támasztékkal, ahogyan Nagy Angus mutatta.

Serényen dolgoztunk. Elfoglaltuk magunkat. Nem volt időnk olyasmiken gondolkodni, hogy mi történt, vagy mit tehattünk volna, hogy ne történjen meg. Csak a kéreg volt meg a hajlítgatás meg a munka.

A nap végére kisebesedett a kezünk. A földdel keveredett izzadság rák száradt, így a bőrünket sós koszréteg borította. De sikerült ácsolnunk valamit, ami tényleg emlékeztetett egy kenura. Ha bármelyikünk tudta volna, még mindig milyen messze vagyunk a munka végétől, valószínűleg az első nap végén összepakolunk és hazamegyünk. De nem tudtuk, nem tudhattuk: annak, hogy ilyesmit építhessünk, sokkal több szenvedés az ára.

*

Azon az estén mindegyik csapat kijelölt magának egy részt a területen, hogy sátrat bontson. Apa közel akart maradni a készülő kenuhoz, de anya azt mondta, egyedüllétre van szükségünk, így egy tisztás szélén vertük fel a sátrat, olyan messze a többiektől, amennyire csak lehetett.

Vacsorára sajtos makarónit készítettünk a kempingfőzőn. Utána elsétáltunk Nagy Angus lakókocsijához, ahol jókora tábortűz lobogott. Ő és Eugene öszszecsukható székeken ültek, és a lángokat bámulták. Wetzelék egy farönkre telepedtek, szép sorjában, a legmagasabbtól a legalacsonyabbig.

Mi velük szemben ültünk le egy tuskóra. Anya és apa kettejük közé fogott Martyt és engem, ami nem túlságosan tetszett, hiszen így a Wetzel lányok fiatalabbnak gondolhattak.

– Mióta gyártasz kenukat, Angus? – kérdezte apa.

– A Medve-törzsbe tartozom; közülünk kerülnek ki a legjobb kenekészítők – felelte. – Azt is mondhatnánk, hogy beleszülettem.

A diákszövetségi tagok távolabb, az erdőben ütöttek táborot. Hallottuk, amint kinyitnak pár sört, és időnként kántálásba kezdenek. 41

– Kering egy történet a Medve-törzsben – kezdte Nagy Angus.

A növekvő szürkületben nehéz lett volna megmondani, de úgy tűnt, mintha anyát figyelné. Nem kéjesen vizslatva, inkább aggodalmasan.

– Egy történet, amely a régi időkre nyúlik vissza. Volt egy lány, aki épp elérte azt a kort, hogy hozzá illő férjet keressen magának. Akadt is egy fickó, akinek tetszett. A lány azonban nem akart tőle semmit. És ez hatalmas sebet ejtett a férfi büszkeségén.

Éreztem, amint anya kényelmetlenül fészkelődik mellettem a farönkön.

– Tél volt, és a fickó egyik este kiment, fogott egy kis havat, és olyan tömörre gyúrta, hogy a világ legkeményebb jéglabdája lett belőle. Majd belopakodott a lány sátrába, és rátette a jeget a mellkasára.

Hallottam, amint az anyám azt suttogja, „úristen”.

– Másnap reggel a lány betegen ébredt, a következő napokban pedig szörnyű düh kerítette hatalmába. Tudta, hogy kezd átváltozni valamivé, amit egyesek úgy hívnak, chenoo, mások pedig, hogy wintiku.

– És mi az? – kérdezte az egyik Wetzel lány.

– Egy roppant erős teremtmény – felelte Nagy Angus. – Talán a legerősebb a világon. Varázslat nélkül szinte lehetetlen elpusztítani. És veszélyes is. Enni akar. Mindig. Egész falvakat fal fel pillanatnyi habozás nélkül – tette hozzá; a szemüvegén tükröződő lángok két narancssárga kört festettek az arca közepére.

– Szóval, a lány tudta, mivé fog válni, és azt is, hogy így bajt hozna a családjára és mindenkire, akit szeret. Megkérte az időseket, hogy öljék meg, mielőtt túl késő. A hagyomány szerint ehhez a Medve-törzs hét legbátrabb harcosára van szükség; mindegyiküknek egy-egy nyilat kell kilőnie a lányra.

Anya hangosan felsóhajtott.

– Szóval az első hat íjász célzott, és a nyilaik be is találtak. A hetedik viszont épp az a fickó volt, aki a jeget a lány mellkasára tette. Képtelen volt megölni őt, így szándékosan rossz helyre lőtt.

42 A Wetzel család tagjai közelebb húzódtak egymáshoz a farönkön; a lányok láthatóan meg voltak rémülve. Nagy Angus azonban folytatta:

– A lány remegni kezdett, ők pedig tudták, hogy hamarosan átváltozik, így elvitték a folyóhoz, és annak legmélyebb pontján bedobták a vízbe, amely keményre fagyott, egészen a meder aljáig.

Nagy Angus felemelte a pillantását a tűzről. Úgy tűnt, meglepi, hogy ott lát minket, ám aztán elmosolyodott.

– Azóta is ott van – tette hozzá. – Minden tavasszal áldozatot mutatunk be a folyónak, arra kérve, tartsa magában, amíg a jég vissza nem tér.

Egy pillanatra elcsendesültünk a tűz körül.

– Elég beteg történet ez, Angus – apám hangja meglepett; mély volt és dühösebb, mint amilyennek valaha hallottam.

– Michael! – szólt rá anya.

– Hagyd, majd én, Jeannie.

– Nem, Michael, Marty! Nincs itt!

És valóban. Valahol a történet közepén Marty egyszerűen eltűnt.

– A francba! – ugrott fel az apám a farönkről.

– Marty! – kezdte szólógnatni anya.

Mindannyian füleltünk, de nem érkezett válasz.

– Rendben, Jeannie – kezdte az apám –; te nézd meg a sátorban, én meg odamegyek azokhoz a diákszövetségesekhez.

Mindketten elindultak, más-más irányba.

Körbepillantottam a táborút körül, Wetzelékre, Nagy Angusra és Eugene-re. Majd úgy határoztam, megnézem a készülő kenunkat, arra gondolva, könnyen meglehet, hogy Marty azt választotta búvóhelyéül. Az ösvény sötétbe burkolózott; kétszer majdnem megbotlottam a hatalmasra nőtt gyökerekben. Igazam volt. Az öcsém a kenuban ült merev háttal, egyenesen előre bámulva.

– Hahó – szoltam oda neki, de nem fordult felém, hogy üdvözöljön.

Leültem mellé, a kenu oldalához, a kezemet azon a részén nyugtatva, amelyből egyszer majd a jobboldali habdeszka lesz.

43

– Hova tűntél? – kérdeztem tőle.

– Hát ide – pislogott komoly ábrázattal.

– Ne haragudj. Buta kérdés volt.

Idegességtől terhes hangokat hallottam átszűrődni a fák között, de nem értettem, miről beszélnek.

– Miért kószáltál el? – kérdeztem. – Nem szabadna így megijesztened anyát.

– Nem tetszett az a történet – felette. – Collette jutott róla az eszembe.

– Azért ez nem ugyanaz, Marty – válaszoltam, de tudtam, hogy ez nem igaz. Ami a hűgunkkal történt, mindig is az életünk legmeghatározóbb része marad. A családom, mi négyen mostantól bolygóként keringünk a körül a pillanat körül, örökre. Így azt feleltem:

– Hát, mindig minden ugyanolyan.

Marty elmosolyodott. Láttam, hogy ettől egy kicsit jobban érzi magát.

Abban a pillanatban egy molylepke röppent be közénk a holdfényben megcsillanó poros szürke szárnyaival, majd mindkettőnk meglepetésére Marty orrán landolt. Ám ő nem csapta le vagy hessegette el, ahogyan én tettem volna. Ehelyett egy pillanatilag enyhén bandzsítva ránézett, majd így szólt:

– Ez a küldetés a Hologramemberre vár.

Majd kifeszített tenyerét a lepke elé tette, hogy az átmászhatson rá. Aztán felemelte a feje fölé, amíg a moly a szárnyát megrebegtetve fel nem repült fény vagy meleg után kutatva, vagy mit is szoktak keresni a lepkék.

– Visszamenjünk a tábortűzhöz? – kérdeztem.

– Mindjárt – válaszolta Marty, majd felnézett az égre. – Mi lett a történet vége?

Azon gondolkoztam, mit feleljek neki. A válasz fontosnak tűnt, de nem voltam biztos benne, miért is az.

44 – Ezek a történetek általában rosszul végződnek – mondtam. – De az élet nem ilyen. Nem mindig.

(Fordította: Mohai Szilvia)

